

KIS-465 – Gl. anthropologie, ethnologie, h.a.

(MME da GE – 12 09 94)

Kavout a reer an daou c'her « denoniezh » ha « tudoniezh » evit :
« anthropologie » ha « ethnologie » / « ethnographie ».

Geriadur ar brezhoneg arnevez [Imbourc'h] a ro « kenelouriezh » evit
« ethnisme ».

Kavout a ra dimp e vefe mat degas un tammig urzh, ha kinnig a reomp ober
gant :

Anthropologie : tudoniezh
Ethnologie : keneloniezh
Ethnographie : kenelouriezh

Petra a soñjit ?

(GE da MME – 23 09 94)

Ster Gl. *Anthropologie* a voe e dalc'h kealiadurezh pep mare.

Er 16^t kantved ma emloe mab den etre Doue hag ar Bed ez emgave an
Denoniezh renket etre *Doueoniezh* ha *Bedoniezh* er *Brederouriezh* (rak anv ebet a
Ouezoniezh neuze). A se ez eo Br. *Eneoniezh* a ranker ober eus Gl. *Psychologie* an
amzer hont.

En 19^t kantved, e derou oadvezh ar *Ouezoniezh*, e voe graet eus an **Denoniezh**
studi ar “gouennoù” tud gant o doareoù bezañ ha bevañ, o istor intentet evel dedro ur
genad, o stuzegezh evel boazioù loened all. Ur chabistr ne oa ken eus an “istor
naturel”.

E derou an 20^t kantved ez eas al lusk d'an naturelaat betek ar par pellañ pa veze
skritellet **Denoniezh** studi doareoù korf an dud hervez o gouenn. “Un denoniour eo ar
skiantour a vuzuilh ar c'hloppennoù.”

Hiziv ez eo aet **Denoniezh** da anv stroll war ar “skiantoù denel” : *Bredoniezh, Kevredadouriezh, Sevenadoniezh, Istoroniezh*, h.a.

Nevesoc'h eo an termenoù Gl. *Ethnographie, Ethnologie*.

Gl. *Ethnographie* en derou a dermened evel “istorouriezh ar pobloù hep istor” : studi ar pobloù “kentidik”, eleze ar pobloù manet e-maez ar sevenadurioù bras. Ar rikladur a c'hoarvezas eo hemañ : ar pobloù o piaouañ ar sevenadurioù bras zo dezho arvezioù “kentidik” a ra anezho danvez studi d'an *Ethnographie* (ar penn embregerezh o c'houlenn ali un astrologour n'eo ket disheñvel diouzh ar penn meuriad o fiziout war e sorsor). E berr, hag oc'h eeunaat kalz, an *istorour* a studi an darvoudoù o klask ar poell anezho, ar *c'hevredadour* a striv da lakaat a-wel ar poell eus doareoù ar c'hevredigezhioù, an *etnologour* a zeskriv doareoù an dud hep damantiñ d'ar poell a zo pe n'emañ ket enno. Ne studi ket ur gevredigezh distag, nag ur vroad, nag ur genel — *tud* hepken evel m'o c'hav. A se, an dibab gant VALLEE eus ar stirann *tud* eo ar gwellañ, forzh pe abegoù a voe dezhañ (ha hemañ emichañs : *an dud* o vezañ un unander benel ivez). Ha Br. **Tudouriezh** eo ar ger kevazasañ evit Gl. *Ethnographie*.

Gl. *Ethnologie* eo ar skiant stag ouzh an **Tudouriezhoù**, ar re-mañ o teskrivañ anadennoù dibarek, hounnezh o tistrilhañ, o c'houbarañ hollegezhioù hag o savelañ dre se ur sell nevez war an dud. Anat eo ned eo ket ar yezh pe ar gravez sellet gant an *etnologour* an hevelep ergorennoù ha yezh ha kravez sellet gant an *istorour*, ar *bredoniour*, ar *yezhoniour* pe an *teologour*... A se, bepred da heul pennaennoù VALLEE, ez eo Br. **Tudoniezh** a zere a-gevatal da Gl. *Ethnologie*.